

Παραλογισμός, το ανώτατο στάδιο του δικαιωματοσμού (Γιώργος Ρακκάς, πολιτικός επιστήμονας και διδάκτορας κοινωνιολογίας)

Categories : [ΚΟΙΝΩΝΙΑ](#)

Date : 12 Αυγούστου, 2020

Η αμφισβήτηση των “ειδικών” εν όψει του δεύτερου πανδημικού κύματος, γίνεται όχι για να ελεγχθούν, αλλά για να υποκατασταθεί η εξουσία τους από εκείνη των δημαγωγών.

Χαρακτηριστική η έλλειψη εναλλακτικής πρότασης που χαρακτηρίζει την κριτική που εκφράζουν οι τελευταίοι, και των αντιφατικών απαντήσεων που προτάσσουν έναντι των επίσημων σχεδιασμών: Ενάντια στο λοκντάουν μεν, αλλά και ενάντια στην χρήση ατομικών μέτρων προστασίας (π.χ. μάσκες ή γάντια), παρόλο που τα δεύτερα χρησιμοποιούνται για την αποφυγή των... λοκντάουν. Το “μοντέλο της Σουηδίας”, ως πρότυπο (μη) διαχείρισης της απειλής στην δημόσια υγεία, την ίδια στιγμή που στην ιατρική έρευνα δεν είναι σίγουροι ακόμα εάν η ανοσία, ιδίως στους ασυμπτωματικούς, είναι μόνιμη ή προσωρινή.

Ψιλά γράμματα για τους αμφισβητίες των περιοριστικών μέτρων. Εξάλλου στόχος τους είναι εν γένει η ιατρική επιστήμη για την δυνατότητά της να διαχειρίζεται την ασθένεια: Βρισκόμαστε ακόμα πολύ νωρίς στην εξέλιξη του ιού, και ως εκ τούτου οι επιστημονικές ερμηνείες είναι εξ ορισμού αντιφατικές και αντικρουόμενες. Όμως, κάτι που στην πραγματικότητα πυροδοτεί την δημιουργική ορμή της επιστημονικής διαδικασίας (οι πρώτες αντιφατικές και συγκρουόμενες επιστημονικές εκτιμήσεις) χρησιμοποιείται ως επιχείρημα εναντίον της ίδιας της επιστήμης.

Αυτό που έρχεται να την αντικαταστήσει είναι η οργή. Οργή για την άγνοια αντιμετώπισης της πανδημίας, οργή για την αδυναμία των κυβερνήσεων να την διαχειριστούν, αγανάκτηση για τα αποτελέσματά της. Οι αντιδράσεις αυτές είναι απολύτως δικαιολογημένες. Έτσι μας συμβαίνει όταν κάποιος ή κάτι τραβάει βία το έδαφος κάτω από τα πόδια μας.

Η αντιπροστατευτική δημαγωγία, ωστόσο έρχεται να ισχυριστεί κάτι καινοτόμο. Ότι αυτή η αντίδραση συνιστά την λύση στο πρόβλημα της πανδημίας. Αρκεί να την αποχαλινώσουμε, και να την αφήσουμε να παράγει πολιτικό αποτέλεσμα. Δηλαδή, να ισχυροποιήσει πολιτικά τους αμφισβητίες των προστατευτικών μέτρων, ώσπου αυτά να ατονήσουν. Γι’ αυτούς τα μέτρα, και όχι η ίδια η πανδημία προκαλούν το

πρόβλημα, άρα η λύση του θα προκύψει αυτόματα δια της κινητοποίησης: Όσο πιο βίαια καταγγέλλουμε τον Τσιόδρα, τόσο πιο γρήγορα θα επανέλθουμε στην κανονικότητα.

Η πολιτική της οργής θα θεραπεύσει την πανδημία. Με αυτόν τον τρόπο επενδύουμε πολιτικά στο πιο εύκολο χαρτί του κόσμου, το θυμικό των ανθρώπων. Ο φαύλος κύκλος που δημιουργούμε εγγυάται σίγουρα αποτελέσματα: Η απουσία νομιμοποίησης των προστατευτικών μέτρων οδηγεί σε ελλιπή εφαρμογή τους, αυτή με τη σειρά της οδηγεί στην ταχύτερη εξάπλωση του κορωνοϊού, και άρα σε αυστηρότερα μέτρα. Χαράς ευαγγέλια για εκείνους που επενδύουν στην αποτυχία του κράτους, προκειμένου να κινητοποιήσουν το πιο απελπισμένο κομμάτι της κοινωνίας εναντίον του. Επενδύουν σε πολύ σίγουρο “χαρτί”...

Σε αυτό το σημείο υπάρχει και ένα τρικ. Η αντιπροστατευτική δημαγωγία επικαλείται το δικαίωμα του απλού ανθρώπου να αμφιβάλλει έναντι της πολιτικής του “ειδικού”. Λέει ότι αποτελεί συστατική αρχή της δημοκρατίας, η ισηγορία. Προτού όμως αυτός ο μέσος άνθρωπος αμφιβάλλει, οφείλει να μάθει τι συμβαίνει.

Ωστόσο, εδώ, όπως είδαμε, η αντιπροστατευτική δημαγωγία επιθυμεί να μπλοκάρει κάθε λογικό μηχανισμό, στην προσπάθεια να τιθασεύσει το θυμικό των ανθρώπων. Έτσι, οποίο τεκμήριο (έρευνα, ή πηγή, ισχυρισμός από επίσημα χείλη) έρχεται να διαψεύσει τους ισχυρισμούς της, είναι πάντοτε “καθεστωτικό”, “προπαγανδιστικό”, “ψευδές” και “παραπλανητικό”. Αν είναι κάποιος ιατρικός σύλλογος, τότε αυτός είναι “βαλτός”. Αν είναι έρευνα, είναι “πληρωμένη”.

Αντίθετα οι μεμονωμένες περιπτώσεις γιατρών, επιστημόνων, πολιτικολογούντων, που αμφισβητούν τα προστατευτικά μέτρα είναι πάντοτε “ηρωικές περιπτώσεις” ανθρώπων που αγωνίζονται με “πάθος για την αλήθεια”.

Τι κρύβεται πίσω από όλα αυτά; Στην πραγματικότητα μια προσπάθεια της αντιπροστατευτικής δημαγωγίας να χειραγωγήσει τα δεδομένα της πραγματικότητας, ώστε να προκαταλάβει την θέση του ίδιου απλού ανθρώπου του οποίου υποτίθεται ότι έρχεται να υπερασπιστεί.

Αυτό που λέει τελικώς είναι ότι: “Μπορώ να σας προσφέρω έναν ευδιάκριτο εχθρό” (τις κυβερνήσεις, εκείνους που αποδέχονται τα μέτρα), και μέσω αυτού αναδεικνύεται ως πόλος εκπροσώπησης, πολιτικός εκφραστής του θυμικού των ανθρώπων. Έτσι μεταβάλλεται σε κοτζαμπάση της αγανάκτησης, ενώ την ίδια στιγμή χαϊδεύει, καλλιεργεί, τις πιο ανορθολογικές στάσεις μεταξύ των ανθρώπων.

Η ρητορική υπέρ της “ανοσίας αγέλης”, αποσκοπεί σε μιαν άλλη ανοσία, πολιτική αυτή τη φορά. Θωρακίζει την πολιτική της οργής από κάθε διαμεσολάβηση της

λογικής, ή της ηθικής της ευθύνης: Όσοι φορούν μάσκες είναι πρόβατα, υποταγμένοι στην παγκόσμια δικτατορία.

Η ευθύνη του εκπαιδευτικού συστήματος

Αυτοί οι μηχανισμοί δεν θα μπορούσαν καν να τεθούν σε λειτουργία, αν η κατάπτωση της παιδείας δεν είχε προετοιμάσει τους ανθρώπους ώστε να αμφιβάλλουν για την ίδια την πραγματικότητα. Ή καλύτερα, να πιστεύουν ότι ο κάθε ένας έχει δικαίωμα να βλέπει την πραγματικότητα που επιθυμεί, δηλαδή, να την ανακατασκευάζει κατά το δοκούν ανάλογα με τις πεποιθήσεις του.

Το σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, οργανωμένο στη βάση του δικαιωματοσμού, και όχι πλέον σε εκείνην του ορθού λόγου, αποδομεί κάθε απόπειρα μετάδοσης του τελευταίου στις νεώτερες γενιές. Η λέξη κλειδί είναι η “δεξιότητα”. Δεν χρειάζεται ώστε να ανταποκριθείς στην εκπαιδευτική διαδικασία να αποδείξεις ότι είσαι σε θέση να κάνεις κτήμα σου τους έλλογους μηχανισμούς. Αρκεί να είσαι καλός “σε κάτι”, σπορ, μουσικά όργανα, ακόμα και στην αμφισβήτηση της ίδιας της παιδείας.

Η γενικευμένη άρνηση του μαθητή προς οτιδήποτε απαιτεί κόπο, η υιοθέτηση μιας κουλτούρας αμφισβήτησης που πολύ συχνά φλερτάρει με την νεανική παραβατικότητα και μια λούμπεν κουλτούρα, θεωρείται από τα Παιδαγωγικά Ινστιτούτα, επαναστατική αρετή. “Τα παιδιά νοιώθουν πολύ περισσότερα από αυτά που ξέρουμε εμείς”. Αυτό είναι το σύγχρονο παιδαγωγικό δόγμα. Και έτσι, χαϊδολογώντας τα, σαν την κακιά μάγισσα του γερμανικού παραμυθιού, που προσελκύει τα παιδιά για να τα φάει έχοντας χτίσει ένα σπίτι με ζαχαρωτά, το νέο εκπαιδευτικό μοντέλο παραδίδει γενιές ολόκληρες στα μαύρα πελάγη της πιο καθηλωτικής αμάθειας.

Ενάντια στην πολιτική

Η χώρα βρίσκεται στο κατώφλι ενός δεύτερου πανδημικού κύματος. Η κυβέρνηση έχει χάσει τον έλεγχο και η κοινωνία έχει πανικοβληθεί. Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, το παιχνίδι των κατηγοριών έχει φουντώσει από όλες τις πλευρές.

Αν κάνουμε ένα βήμα πίσω και αξιολογήσουμε ψύχραιμα τα γεγονότα, θα κατανοήσουμε ότι αυτή η οπισθοδρόμηση στη δίνη της πανδημίας ήταν σχεδόν αναπόφευκτη, και μόνο αν ξεπερνούσαμε τους εαυτούς μας στην κοινωνική και όχι ατομική ευθύνη, μπορούσαμε να ανατρέψουμε αυτό που έρχεται.

Ο νεοελληνικός παρασιτισμός, ο τρόπος ζωής μας, εξαρτάται υπερβολικά από τον διεθνή τουρισμό, αλλά και από την καταναλωτική εξωστρέφεια την δική μας για να αντέξει την μακροχρόνια ισχύ μέτρων πρόληψης και προστασίας. Όσο περισσότερο

αυτά λειτουργούν, τόσο φλερτάρουμε με την οικονομική καταστροφή, οπότε αναγκαστικά είμαστε εγκλωβισμένοι μεταξύ των δύο: Κλείνοντας δοκιμάζουμε μια κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας, ανοίγουμε για να την εκτονώσουμε, διασπείρεται ο ιός, ξανακλείνουμε. Στο τέλος θα έχουμε και πανδημία και οικονομική καθήλωση.

Η κρίση που περνάμε στην πραγματικότητα αποτελεί μια πρώτης τάξεως ευκαιρία ώστε να γίνει διόρθωση του παρασιτισμού στο νεοελληνικό μοντέλο. Πως θα μπορούσε να γίνει αυτό; Επώδυνα. Καθώς οι δυναμικοί κλάδοι της οικονομίας βυθίζονται και το κοινωνικό κόστος και η δυσπραγία αυξάνει, πραγματοποιείται μια στροφή επιβίωσης στους δευτεραγωνιστές κλάδους, την γεωργία, την μεταποίηση κ.ο.κ.

Μπορεί να το συμβάλει σε αυτό και η Πολιτεία που οφείλει να κινητοποιήσει τα κεφάλαια ανασυγκρότησης στην ανθεκτική ενδογενή οικονομική δραστηριότητα, και όχι στους εύθραυστους διεθνοποιημένους κλάδους.

Το στοίχημα αυτό παίζεται ακόμα, αρκεί να υπάρξει πολιτική πίεση προς αυτή την κατεύθυνση, και φυσικά αμφισβήτηση του “παρασιτικού κόμματος” που κυβερνάει εδώ κι δεκαετίες οποίο κόμμα κι αν είναι στην εξουσία.

Ποιοι θα την κάνουν αυτή την κριτική; Εδώ οι αμφισβητίες των προστατευτικών μέτρων κάνουν τη μεγαλύτερη ζημιά: Φωνάζοντας προς τον κόσμο, “κανένα πρόβλημα, μην αλλάζετε τίποτα, κάντε αυτό που κάνατε ούτως ή άλλως” κόβουν κάθε συζήτηση, πίεση και κινητοποίηση για ουσιαστική αλλαγή.

Είναι οι καλύτεροι απολογητές του υπάρχοντος. Κανένα μοντέλο σύμφωνα με αυτούς δεν ήταν θνησιγενές: Φταίει μόνο ο Τσιόδρας, η κυβέρνηση και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας. Αντιθέτως. Ακόμα και αν όντως οι “γέροι” κινδυνεύουν, οφείλουμε να τους θυσιάσουμε, για να συνεχίσουμε να λειτουργούμε μέσα στον παρασιτισμό μας.

Δεν είναι όμως μόνο στην οικονομία που γίνονται αρνητικές οι συνέπειες αυτού του παραλογισμού.

Καθώς η χώρα έχει μπει σε ανοικτό πόλεμο με τον τουρκικό επεκτατισμό, η αναζωπύρωση της πανδημίας ανοίγει ένα εσωτερικό μέτωπο που λειτουργεί αποπροσανατολιστικά, και αφαιρεί δυνάμεις. Η διαιώνιση της υγειονομικής κρίσης, αποδυναμώνει οικονομικά και κοινωνικά την Ελλάδα, την στιγμή που αυτή χρειάζεται ομοψυχία, και πατριωτική συσπείρωση.

Ωστόσο για κάποιους, αφού ο Ερντογάν είναι αυτός που είναι και αφού στην Ελλάδα

κυβερνάει η “αιώνια εθελοδοουλεία” (sic!) δεν υπάρχει αντικείμενο συσπείρωσης. Αντίθετα το να “λύσουμε τους λογαριασμούς μας με τον Τσιόδρα και τους υποστηρικτές του”, προφανώς, μέσω του πογκρόμ στην λογική που έχουν εξαπολύσει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, αποτελεί πρώτη προτεραιότητα. Αυτή η ιδεολογία ισχυρίζεται ότι στρέφεται εναντίον των κυβερνώντων. Στην πραγματικότητα, στρέφεται εναντίον της ίδιας της πολιτικής ως έλλογης διεργασίας διατύπωσης συλλογικών αναγκών. Στον πυρήνα της βρίσκεται ένας εντελώς ατομοκεντρικός, new age δικαιωματισμός, που για να εκφραστεί κρύβεται πίσω από τον “μέσο άνθρωπο”. Εκείνον δηλαδή που θα πληγεί περισσότερο, στην περίπτωση που τα μέτρα προστασίας δεν πετύχουν και εμπλακούμε στους ατελείωτους κύκλους της πανδημίας. Αυτό που έπαθε η Αμερική, με τον υποτίθεται φίλο του μέσου ανθρώπου, τον Τραμπ, να βρίσκεται στην εξουσία. Ας κρατάμε, λοιπόν, μικρό καλάθι...

(Πηγή: ardin-rixi.gr)